

Bilaga

Malmö stadsmiljö

Inriktningar för gestaltning



Malmö stad

Bilaga

Detta dokument visar på goda exempel där tekniska nämnden och fastighets- och gatukontoret arbetar med Malmö och Malmös offentliga miljöer lett till en omsorgsfullt gestaltad livsmiljö. Det är projekt som har varit nationellt relevanta och lokalt avgörande. Platserna och arrangemangen har i olika grad och på olika sätt använd innovativ höjd, väl valda material och involvering av Malmöborna i arbetsprocessen. En blandning av olika kompetenser har varit med och bidragit i den tidiga planeringsprocessen såväl som i förvaltandet av platserna. I flera fall har justeringar gjorts längs vägen för att ytterligare förbättra platserna.

Gestaltningens olika beståndsdelar påverkar varandra. När de samspelar och avvägningen görs klokt, skapas mervärden som kännetecknar en omsorgsfull gestaltning. Mervärden som påverkar hälsa, vårt välbefinnande och skapar identitet. Det blir platser vi gillar och som berör.

Genom att fortsätta arbeta med gestaltungsfrågan och hur den genomsyrar nämndens och förvaltningens arbete bygger vi ett Malmö med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer som blir en del i omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Detta dokument är en bilaga till tekniska nämndens **"Malmös stadsmiljö Inriktningar för gestaltning"**.



Sundspromenaden – Bo01

Malmö stad i samarbete med en mängd byggaktörer och arkitekter.

Särskilt fokus på inriktningarna: Stadslivet som utgångspunkt, Mer Malmö!, Naturen får ta plats.

Tidsram: Inleddes 2001 och är pågående.

Sundspromenaden i Bo01-området i Västra hamnen har blivit till ett vardagsrum för hela Malmö. Den robusta gestaltningen av promenadstråket, sittgradängen i trä mot vattnet och de glänsande utvalda polerade stenarna av den isländska konstnären Sigurdur Gudmundsson "Diamonds are forever" skapar en omsorgsfullt gestaltad plats. Området öppnades upp genom en medveten aktivering under flera år och områdets karaktärsdrag har vuxit fram med tiden genom att Malmöborna nyttjat platsen på ett annat sätt än tänkt. Från början fanns exempelvis inte en enda badbrygga i området.

Det bärande greppet för stadsdelen Bo01 blev att utgå från platsens klimat med närheten till havet och de förutsättningar det förde med sig.

Strukturen är därför utformad för att trots det väderutsatta läget skapa ett gott lokalklimat. En högre husrad och tillhörande publikt stråk mot havet skyddar en mer småskalig struktur i kvarter som vinden passerar över. De inre gatorna och gränderna är uppbrutna i vinklar och bidrar ytterligare till att stoppa vinden. Strukturen ger också flera små platsbildningar med sol och lä.

Förutom att det lokala klimatet varit bärare för hur Bo01 utformats, har klimatet också ur ett annat perspektiv satt sin prägel på stadsdelen. En hög klimatambition och nya sätt att bygga en hållbar stadsdel prövades och gav området öppna dagvattenlösningar i robusta material som ger stadsdelen ett eget gestaltningsmässigt värde.



Stapelbäddsparken

Malmö stad i samarbete med Bryggeriet.

Särskilt fokus på inriktningarna: Stadslivet som utgångspunkt, Mer Malmö!, Naturen får ta plats.

Tidsram: Inleddes 2005 och är pågående.

Stapelbäddsparken är byggd vid Malmös enda bevarade stapelbädd som tidigare användes för att sjösätta båtar i Kockums varvsindustri. Parken är en aktivitetspark för skateboard, boulderpark och ytor som passar för rollerderby mm. Den bevarade stapelbäddens fylldes med kreativa verksamheter med utgångspunkt i ungdomars behov och önskemål. Den viktigaste principen i det här arbetet var att skapa en plattform där kreativa processer och unga människors engagemang hela tiden hålls levande. Stapelbäddens "tak" blev en grön del av stadsrummet där den tidigare funktionen tydligt kan läsas av.

Huvuddelen av parken består av ett bowllandskap och ett gatuinspirerat område. Det är en offentlig park, helt gratis och storleken är cirka 3 000 kvadratmeter.

Stapelbäddsparken är på många sätt grunden för samarbetet mellan staden och Malmös skateboardåkare. Projektet utgick helt och hållet från skateboardåkarnas behov och önskemål och genom föreningen Bryggeriet styrde de hela processen från konceptutveckling och design till själva uppbyggnaden och medverkan i drift av platsen.

Själva stapelbäddens tak har blivit ett grönt rum som kompletterar den aktiva delen av parken. Lokalerna i stapelbädden stod oanvända från 70-talet fram till 2006 då de började användas igen som en plattform för att samla människor till projekt för entreprenörskap, kreativitet och sjösättning av nya projekt.



Malmöfestivalen

Särskilt fokus på inriktningarna: Med trygghet och omsorg, Stadslivet som utgångspunkt, Cirkulära stadsrum och stråk

Tidsram: Inleddes 1985 och är pågående.

Malmöfestivalen startade 1985 och är Skandinavien största stadsfestival med runt 1,4 miljoner besök varje år. Festivalen erbjuder ett brett program av musik, kultur, barnaktiviteter och mat i centrala Malmö. Festivalens program har sedan starten varit gratis för besökarna.

Malmö är en internationell stad rik på uttryck och kulturer, vilket festivalen vill återspegla i sitt utbud. Malmöfestivalen vill erbjuda något för alla – oavsett ålder, könsidentitet, språk, etnicitet, religion, ekonomi, kulturell förkunskap och sexuell läggning. Under åtta dagar av livfull festival ska vi kunna mötas på samma villkor, på samma plats.

Malmöfestivalen utvecklar kontinuerligt sitt arbete kring hållbarhetsfrågor, trygghetsfrågor och jämställdhetsfrågor. Flera år i rad har festivalen fått utmärkelser som "A Greener Festival Award", "Miljömärkt Event – Håll Sverige rent" och Certifierat hållbart evenemang -Greentime. Festivalen arbetar även aktivt med tillgänglighet och representation genom att tillgängliggöra delar av programinnehållet för personer med funktionsnedsättningar.

Till en början var Malmöfestivalen en enda lång festivalgata som startade vid Triangelns köpcentrum och slutade en liten bit från Malmö Centralstation. Genom åren har festivalen flyttat runt en del och tagit plats i Slottsparken, Kungsparken samt gästade Folkets Park och Mölleplatsen. Sedan 2010 har Malmöfestivalen främst hållits i stadskärnan med Stortorget, Gustav Adolfs torg, Raoul Wallenbergs park och Lördagsplan (gröningen vid Kung Oscars väg) som några av de största områdena.

Festivalens tillfälliga gestaltning tillgängliggör stadens rum för många och kan också etablera nya rum i staden. Den tillfälliga gestaltningen och kulturuttrycken har en möjlighet att hålla samman festivalen som har nyttjats på många olika sätt genom festivalens 40-åriga historia.



Industrigatan

Särskilt fokus på inriktningarna: Sammanhållen gestaltning, Naturen får ta plats.

Tidsram: Inleddes 2017 och är pågående.

Industrigatan bär på en rik historia från sin tid som huvudgata i ett av Malmös centrala industriområden. När området skulle göras om till blandad stad ville Malmö stad behålla delar av dess personlighet, men att samtidigt testa nya tillvägagångssätt.

Inspiration plockades upp från det som fanns på platsen. Vildvuxna vegetationsytor mellan byggnader och parkeringsplatser blandade inhemska växter med trädgårdsrymlingar och skapade rufsiga öar av liv. Grus, sten och rostig metall låg strödda över marken. Robusta maskiner och byggnader blandades med bortglömda ytor där människor byggt sina egna skateboardramper. Denna egensinnighet fick följa med in i Industriegatans utformning.

Många olika typer av träd och buskar planterades tillsammans, oregelbundet och blandat. Material som grus och sten fick ta plats bland asfalt och betongplattor, och belysningsstolparna specialutformades för att få samma uttryck som de som funnits där historiskt.

Industriegatans planteringar utgjorde en av de första arboretumalléerna som planterades i Malmö, där staden blandar olika arter av träd i samma rad. Detta skapar både ett mer naturligt intryck och ökar trädbeståndets motståndskraft mot kommande skadegörare, sjukdomar och klimatförändringar.



NGBG och Kulturljudzonen i Sofielund

Särskilt fokus på inriktningarna: Stadslivet som utgångspunkt, Mer Malmö!, Med trygghet och omsorg.

Tidsram: Inleddes 2016 och är pågående.

Den medskapande festivalen NGBG (som står för Norra Grängesbergsgatan) ger lokala aktörer möjlighet att ta plats och skapa liv i gaturummet. Festivalen blev startskottet för arbetet som ledde till en kulturljudzon. Gatufesten startade 2016 och har växt till att fylla gatan med 500 programpunkter och 40 scener där lokala kulturutövare uppträder. Målet med gatufesten när den startade var att bryta utanförskap och bjuda in till medskapande i området. Staden skapar utrymme och stöttar aktörer och deltagare för att tillsammans skapa en brokig helhet där alla kan bidra på sitt sätt.

Sedan 2021 är en del av Sofielund en kulturljudzon där verksamheter tillåts låta mer än vad som är normalt i andra delar av staden. I stadsdelen Sofielund har en sådan zon skapats för att stötta det lokala kulturlivet och skydda kreativa verksamheter som ofta riskerar att trängas ut.

Här kan fabriker, bilverkstäder och butiker sammanas med replokaler, föreningar och nattklubbar. Kulturljudzonen är en del av stadens planprogram för Sofielund, som beslutades hösten 2021 där staden planerat för hur verksamheterna och kulturutövare ska kunna fortsätta låta utan att störa närliggande bostadsområden.





Varvsstaden

Varvsstaden i samarbete med Malmö stad

Särskilt fokus på inriktningarna: Mer Malmö!, Naturen får ta plats, Cirkulära stadsrum och stråk

Tidsram: Inleddes 2011 och är pågående.

Varvsstaden är en framväxande stadsdel vid Kockums gamla varv mitt i centrala Malmö. Kockums karaktäristiska kranar, verkstäder och tegelhallar från förra sekelskiftet sätter tonen när området förtätas där stadsrummen genomsyras av återbruk från platsen.

Stor vikt läggs vid utformningen av de offentliga platserna – kajpromenaden, Kockums park och Styrmansbron – som öppnar området mot resten av Malmö. För att hålla kvar den svårfångade känslan av industrivarv har markägaren Varvsstaden tagit fram nytänkande policydokument för estetik och stadsliv som ger samsyn mellan markägaren och Malmö stad om vart projektet är på väg över tid.

Utformningen har styrts av de befintliga strukturerna på platsen, av den stora skalan, platsens historik och av Södra Varvsbassängens geometri. Möbleringen på allmänna ytor är till stora delar tillverkat av material som funnits tillgängligt för återbruk. Platserna är utformade kring ett antal stora objekt som lämnats kvar i strukturen och renoverats. Andra objekt har flyttats och fått nya funktioner. Objekten har genom sin patina och speciella karaktär en inneboende berättelse om platsen och de verksamheter som format den.

Ett nytt gatunät, nya torgplatser, nya broar och parker blir genom utvecklingen av området tillgängliga för alla Malmöbor. I stadsdelen byggs tre nya parker och en befintlig park restaureras. Den största av parkerna vetter söderut mot Varvskanalen och bildar en länk mellan Stapelbäddsparken och

Slottsparken i ett större grönt stråk. Längs Varvsbassängen där de allra största båtarna och ubåtarna byggdes och sjösattes skapas en kilometerlång kajpromenad. Det som tidigare varit ett inhägnat industriområde mitt i i staden genomkorsas nu av nya stråk som kopplas till resten av staden via nya broar.

Kajpromenaden är ett kilometerlångt grönt stråk med fokus på höga vistelsekvaliteter och ett pärlband av platser där man på olika sätt möter vattnet. Här samsas sittplatser i solen med lekpark, restauranger och kaféer. Södra varvsbassängen och Varvskanalen med sina kajer är ett arv från 1870-talet och intimt förknippat med Kockums-varvet. När varvet lades ner i slutet av 1900-talet var vattnet i bassängen kolsvart, dels på grund av djupet, dels av virvlande bottensediment som dessutom var kraftigt förorenat. Solljuset nådde inte ner till botten, vilket är en förutsättning för liv.

En uppgrundning av bassängen har gjorts för att höja kvaliteten på vattnet och att öka den biologiska mångfalden under ytan, men också för att det ska vara säkrare att vistas i området kring vattnet. Efter uppgrundningen är vattnet i Södra varvsbassängen och Varvskanalen 4 meter djupt. Från kajkanten syns sandbotten med ålgräs och steniga rev där tång, fiskar, musslor, krabbor och andra vattenlevande djur och växter kan trivas. Varvsbassängen är nu en plats för livet ovanför och under vattenytan.



Från Grönare Möllan till paket Möllan

Särskilt fokus på inriktningarna: Med trygghet och omsorg, Naturen får ta plats, Cirkulära stadsrum och stråk

Tidsram: Inleddes 2018 och är pågående.

Projektet (2018–2021) syftade till att klimatanpassa och skapa rekreativa värden i innerstadsområdet Möllevången. 50 träd har planterats i gatumark, 37 av dessa i växtbäddar som kan ta emot och fördröja dagvatten från såväl gatumark som hustak. Vissa av växtbäddarna är öppna så kallade rain-gardens med vegetation i marknivå. Ytterligare 100 träd har planterats i områdesparken Falsterboplan.

En stor variation av arter har bidragit till att öka trädbestandets resiliens samt den estetiska upplevelsen. Fokus har legat på att använda tork- och värmetåliga träddarter och de är placerade så att de skuggar fasader och hårdgjorda ytor i så stor utsträckning som möjligt, detta för att sänka temperaturen vid värmeböljor.

Träden i gatumark är också placerade så att de skapar mindre platsbildningar med utrymme för uteserveringar, cykelparkeringar med mera vilket syftar till att främja stadslivet i området.

Paket Möllan (2025->)

Möllevången är ett område med stora utmaningar kopplade till trygghet, med otrygghetskänslor relaterade till droghandel, ordningsstörningar, trafikregler som inte respekteras och nedskräpning. Den årliga trygghetsmätningen som kommunen gör tillsammans med Polisen visar att Möllevången är ett av de områdena med sämst resultat. Det bor många barn på Möllevången och det finns en koncentration av målpunkter för barn och unga i och kring stadsdelen vilket medför att denna målgrupp, som oftast är oskyddade trafikanter, behöver röra sig till och från och genom området.

Fastighets- och gatukontoret kommer i ett femårsprojekt arbeta med en rad olika åtgärder för ökad trygghet generellt, trafiktrygghet och attraktivitet på Möllevången. Genom att i utgångspunkt minska biltrafik och omöjliggöra genomfart för motorfordon, höja kröntäckningsgraden betydligt och mindre omgestaltningar av delar av det offentliga utrymmet syftar åtgärderna att vända på områdets utmaningar. Det ska också syfta till att stärka barns rörelsefrihet, binda samman området med kringliggande stadsdelar, stärka Möllevångens identitet samt öka delaktigheten i stadsrummet.



Millennieskogen

Särskilt fokus på inriktningarna: Naturen får ta plats, Med trygghet och omsorg

Tidsram: Inleddes 2010 och är pågående.

Vid millennieskiftet anlade Malmöbor en så kallad millennieplantering i området som så småningom blev en del av Millennieskogen, en attraktiv stadspark i södra Malmö och en del av Lindängelunds rekreatiomsområde. Marken tillhörde ursprungligen Katrinetorps landeri, en gård från tidigt 1800-tal med trädgård och engelsk park, idag ett uppskattat besöksmål. År 2010 skapades en "masterplan" för området där Millennieskogen utgjorde den första etappen som färdigställdes.

Millennieskogen ska vara en evigt grön skog där Malmöbornas träd samsas med jätteträd från dinosauriernas tidevarv, men där det också finns plats för gräs- och ängsmark och ett så kallat himmelsrum som är en plats för lugn och ro. Skogens uråldriga träd ger också bra förutsättningar för pedagogisk undervisning med koppling till evolutionen och jordens utveckling.

Under våren 2022 fastställdes en ny detaljplan för en del av området. I planen ingår både området som kallas Landskapsparken och det redan skapade Millennieskogen. Detaljplanen följer masterplanen och möjliggör utvecklingen av både Landskapsparken och Millennieskogen.

Ett av de viktiga målen med Lindängelund är att utveckla upplevelsestarka, storskaliga naturmiljöer som ger känslan av att komma till en annan värld. Millennieskogen är också en viktig del i genomförandet av Områdesprogrammet för Fosie, som fokuserar på delaktighet, lokal förankring och ekonomisk utveckling.

